

Nicolas Trifon despre revista „Iztok” („Răsărit”)

Presse-anarchiste.net

2007

Născut în 1949 la București și stabilit în Franța în 1977, lingvistul și publicistul Nicolas Trifon a fost unul dintre membrii redacției *Iztok* (*revistă libertară despre țările din Est*), care a apărut în Franța între 1979 și 1991. Revista își propunea să difuzeze în Occident informații și analize despre țările din Est, încercând în același timp să răspândească ideile și principiile anarhiste în Polonia, România, Ungaria, Bulgaria, Iugoslavia etc. În Franța, Nicolas Trifon a activat ca militant în Organisation Combat Anarchiste (OCA), a colaborat la presa anarhistă și, pentru o vreme, a ținut o emisiune dedicată țărilor din Est la Radio Libertaire. În aceeași perioadă s-a implicat, de asemenea, în mai multe acțiuni de solidarizare cu muncitorul Vasile Paraschiv, persecutat și torturat de Securitate datorită încercărilor sale de a înființa în România sindicate muncitorești libere. Interesat de istoria aromânilor, Nicolas Trifon a publicat numeroase studii dedicate istoriei și culturii aromâne, în 2005 apărându-i în Franța volumul *Les Aroumains, un peuple qui s'en va*, reeditat în 2013. Cartea a fost tradusă și a apărut la editura Cartier din Chișinău în 2012, cu titlul *Aromânii: pretutindeni, nicăieri/ Armanjli: iutsido, iuva.*

Presse-anarchiste.net: *În anii 1980 făceai parte din comitetul de redacție al Iztok, revistă libertară despre țările din Est, o publicație aparte în sensul în care depășea clivajele care caracterizau mișcările și tendințele libertare de atunci din Franța. Ultimul număr (20) a apărut în iunie 1991, într-o perioadă când se vorbea mai mult ca niciodată despre aceste țări...*

Nicolas Trifon: Într-adevăr, iar pentru a fi complet am să amintesc că primul număr a apărut în toamna lui 1979, prin urmare într-un moment când problemele țărilor așa-zisului socialism real nu erau încă de actualitate. Însă nu vor întârzia să devină așa, având în vedere că grevele muncitorești din vara anului 1980 din Polonia vor obliga statul să recunoască sindicatul independent Solidarność, inaugurând un deceniu de lupte, de progrese și înfrângeri, de dezbateri și controverse, în raport cu care toate componentele eșichierului politic și ideologic, din Vest, ca și din Est, de la Nord, ca și de la Sud, vor fi chemate să se poziționeze.

Revista *Iztok* a fost fondată în 1975 de către Nikola Tengerkov, cu concursul câtorva militanți anarhiști bulgari aflați în exil, mai cu seamă Todor Mitev. Redacția franceză, care era independentă de redacția bulgară, răspundea unei dorințe de deschidere față de problemele militanților libertari veniți (sau pe cale să sosească) din celelalte țări din Est, Bulgaria fiind țara care a avut cea mai organizată mișcare anarhistă înainte de preluarea puterii de către comuniști. Vincent Albouy, la acea vreme militant în Federația Anarhistă Franceză, a fost mult timp sufletul și omul de bază al revistei, la care au mai contribuit Frank Mintz, Joël Bastenaire, Jean-Louis Laville, Joël și Régis Gayraud, Daniel Mihailovic, Angel Pino și mulți alții. Toți țineau de diferite curente ale familiei politice libertare și erau activi de multe ori și pe alte fronturi. În ceea ce mă privește, militasem în organizația „Lupta anarhistă” („Organisation Combat Anarchiste”). Revista își propunea în primul rând să adune și să difuzeze în Franța informații despre acțiunile, inițiativele și grupurile libertare est-europene și să propună analize asupra evenimentelor curente din aceste țări. Din acest punct de vedere, a fost un succes. Foarte repede, materialele din *Iztok* (interviuri cu militanții din Est, traduceri ale samizdaturilor, luări de poziție, dări de seamă despre mișcările sociale...) au început să fie preluate de presa libertară franceză și internațională. La *Iztok* se traduceau în franceză texte din poloneză, din maghiară, din rusă, bulgară, slovenă sau română, fiind adeseori traduse pe urmă în italiană și în germană, în engleză sau în spaniolă. Libertarii din Est ieșeau astfel din izolarea datorată represiunii sistematice, dar și tăcerii în ceea ce-i privea din partea curentelor anticomuniste și marxiste din sânul disidenței și opoziției. Informațiile ajungeau să fie transmise, se iscau dezbateri și, câteodată, acțiuni de solidarizare. În același timp, mai ales la început, colectivul *Iztok* a încercat să răspândească gândirea politică anarhistă în Est. În acest scop au fost redactate broșuri în poloneză, în maghiară, în bulgară și în română. Rezultatul n-a fost foarte convingător din pricina greutăților întâmpinate în circularea unor astfel de materiale (a căror deținere atrăgea pedepse aspre), dar și pentru că acestea nu corespundeau de fiecare dată preocupărilor publicului vizat. Din fericire, acest eșec a fost în mare parte compensat de înmulțirea treptată a textelor libertare redactate de către cei în cauză.

Cu trecerea anilor, numărul de țări și de teme abordate creștea, în timp ce cadrul geografic acoperit se lărgea către China, dar și către Cuba. Tovarășul nostru mexican Conrado Tostado a scris, de pildă, o serie de articole dedicate principalelor figuri ale literaturii contestatate din această țară. În fine, după 1989, configurația libertară din Est a luat contururi mai precise și s-a putut manifesta la lumina zilei. Publicul pe care l-au câștigat în anii care au urmat grupurile și publicațiile anarhiste în țări ca Polonia și ca viitoarea ex-Uniune Sovietică ne-a surprins și pe noi, cei din redacția *Iztok*. De asemenea, obiectivele inițiale ale revistei fiind (din fericire) depășite de cursul istoriei și în fața mulțimii și complexității sarcinilor de îndeplinit în noul context internațional, membrii colectivului au hotărât suspendarea apariției *Iztok*. Unii cu părere de rău.

Presse-anarhiste.net: *A fost și cazul tău?*

Nicolas Trifon: Nu chiar. Și asta din două motive. În aprilie 1990, cu ocazia întâlnirii de la Triest, mi-am dat seama pe viu de enormitatea sarcinii. Cu ocazia acestei manifestări, denumită de organizatori „Est, laboratoriu de libertate”, erau prezente și prezenți tovarășe și tovarăși veniți din RDG, de curând defunctă, din Federația Iugoslavă, care urma să se rupă curând, din Rusia (la acea epocă încă U.R.S.S., dar nu pentru mult timp), din Polonia, din Ungaria... Diversitatea nu era numai de ordin geografic și lingvistic, reprezentanții aceluiași grup sau curent „național” susținând câteodată poziții distincte. Astfel că bucuria resimțită la fața locului era de îndată temperată de constatarea că „internaționala libertară” nu urma să se facă imediat, nici mâine. Cum se putea vorbi într-o revistă libertară a țărilor din Est despre un ansamblu atât de complex, proaspăt constituit și a cărui membri încă se căutau? Și cum să lucrezi la coordonarea unor inițiativă atât de diverse fără a favoriza cutare program sau cutare sensibilitate?

De altfel, din pricina experienței mele est-europene și a simțului realității care venea de aici, presimțeam limitele dinamicii în desfășurare în Est, inclusiv printre libertari, având în vedere natura schimbării care o făcuse posibilă. Această schimbare era mai degrabă rezultatul inevitabil al imploziei sistemului capitalismului de stat decât încununarea unei mișcări sociale, a disidenței sau opoziției, cu toate tendințele sale reunite. Noi forme de dominație, câteodată chiar mai perfide și mai brutale (în domeniul socio-economic) decât cele pe care le înlocuiau au sfârșit prin a se impune în anii care au urmat căderii zidului Berlinului. Libertarii — dar nu numai ei — vor suporta costurile. Cum am trăit sub ambele regimuri, singurul lucru care mă poate consola este ideea, încă de confirmat, că oamenii vor putea de acum încolo să-și făurească la fața locului mijloacele de a combate aceste forme de dominație și că, așteptând, vor limita pagubele pe care acestea le provoacă. Din acest punct de vedere, faptul că, începând cu anii 1990, munca întreprinsă de colectivul *Iztok* în anii 1980 nu și-a mai găsit rostul este un semn bun.

Biblioteca Anarhistă

Presse-anarchiste.net
Nicolas Trifon despre revista „Iztok” („Răsărit”)
2007

Pre luat la 13.01.2022 de la <https://pagini-libere.ro/>

ro.theanarchistlibrary.org